



ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

21 січня 2010 року

№2(2896)

До ювілею Головного конструктора Г.Є.Лозино-Лозинського

17 грудня 2009 р. в нашому університеті відбулися наукові читання, присвячені Герою Соціалістичної Праці, лауреату Ленінської і двох Державних премій СРСР, кавалеру двох орденів Леніна, орденів Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки, головному конструктору, генеральному директору НПО «Молния» доктору технічних наук, професору Глібу Євгеновичу Лозино-Лозинському, 100 років з дня народження якого виповнилося 25 грудня 2009 року. Г.Є.Лозино-Лозинський увійшов в історію науки і техніки як один з геніальних радянських головних конструкторів епохи великих технічних звершень XX століття. Він керував розробкою силових установок для перших у світі серійних надзвукових винищувачів МіГ-19, МіГ-21 та інших, крилатих космічних літальних апаратів «Буран», авіаційно-кос-



А.С.Башилов

мічної системи «Спіраль». А почався його життєвий і творчий шлях в Україні. Народився Г.Є.Лозино-Лозинський 25 грудня 1909 року в Києві, у родині родового дворянина державного адвоката Є.Лозино-Лозинського. Його дитинство і юність пройшли в Кременчуці, куди родина переїхала в 1914 р. після того, як почалася Перша світова війна. У Кременчуці Гліб закінчив трудову школу, потім профтехшколу. У 1926 році вступив до Харківського технологічного інституту, який закінчив у 1930-му, одержавши кваліфікацію інженера-механіка за фахом «Паротехніка». Почав працювати на Харківському турбінно-генераторному заводі, де брав активну участь у проектуванні першої вітчизняної парової конденсаційної турбіни великої потужності. У 1932 році він

переводиться на кафедру моторобудування Харківського авіаційного інституту.



В.Г.Сліпченка

Коли почалася Велика Вітчизняна війна, Гліб Євгенович в евакуації в місті Куйбишеві став працювати у конструкторському бюро А.І.Мікояна, створюючи силові установки для винищувачів «МіГ». У цьому ж КБ він розпочав створювати космічні апарати, працюючи Головним конструктором повітряно-орбі-



Зліва направо: А.С.Башилов, Г.Є.Лозино-Лозинська, М.З.Згуровський, Е.І.Кузнецов, О.І.Нікітін, Л.К.Каденюк

тальної системи «Спіраль». Відкрив наукові читання ректор НТУУ «КПІ» М.З.Згуровський. Заступник генерального директора НКАУ Е.І.Кузнецов зачитав вітання учасникам читань від Прем'єр-міністра України Ю.В.Тимошенко.



Г.Є.Лозино-Лозинська

У виступах доповідачів були висвітлені всі етапи життя і діяльності геніального конструктора. Генеральний директор ВАТ «Тушинський машинобудівний завод» (м. Москва) А.С.Башилов і керівник проектного відділу НПО «Молния» Е.Н.Дудар розповіли про роботу

Г.Є.Лозино-Лозинського. **Продовження на 2-й стор. ➔**

Сталий розвиток в Україні: показники та прогнози

Один із важливих напрямів діяльності, за яким НТУУ «КПІ» відомий у світі, – накопичення та аналіз наукових даних щодо сталого розвитку у світі. Програма реалізується через Українське відділення Світового центру даних, який діє під егідою ЮНЕСКО. Сталий розвиток у формулюванні ООН – це розвиток суспільства, що дозволяє задовольняти потреби нинішніх поколінь, не позбавляючи при цьому майбутні покоління можливостей для задоволення їхніх власних потреб.

До ключових завдань сталого розвитку відносять: відновлення і подальше збереження в потрібному обсязі на необхідній площі природних екосистем та їхньої здатності до самовідтворення; забезпечення при цьому випереджального розв'язання проблем економічного, соціального, демографічного і духовного розвитку; узгодження темпів економічного розвитку

з господарською ємністю екосистем. Для аналізу стану сталого розвитку науковцями було визначено групу соціальних, економічних та екологічних індикаторів, за якими і здійснювалися розрахунки.

Черговим етапом діяльності дослідників НТУУ «КПІ» під науковим керівництвом академіка НАН України М.З.Згуровського стало видання наукового аналітичного огляду «Україна в індикаторах сталого розвитку». У книзі запропоновано систему факторів (індексів та індикаторів) і розроблено метрику для вимірювання процесів сталого розвитку для регіонів України. Для оцінювання було використано вихідні дані, надані Держкомстатом та відповідними міністерствами. Визначено основні недоліки та переваги регіонів на шляху до сталого розвитку. Книга розрахована на наукових працівників, викладачів, студентів та аспірантів,

які займаються питаннями регіональної політики, на керівників центральної та регіональної влади, органів місцевого самоврядування.

На пропозицію Видавничого дому «Медіа інвест груп», який є засновником економічних газет і журналів в Україні та зацікавився висвітленням основних напрацювань київських політехніків щодо сталого розвитку в Україні, 15 грудня відбулася зустріч головних редакторів цих видань з групою науковців НТУУ «КПІ», які працюють за напрямом сталого розвитку. Представники ЗМІ отримали вичерпну інформацію щодо методики збору даних та їх обробки, можливих прогнозів (їх уточнення) для регіонів країни, галузей економіки, окремих міст тощо, а також підготовки відповідних фахівців з адміністративного менеджменту в нашому університеті. Пояснення та відповіді на численні запитання давали академік М.З.Згуровський та професор Г.О.Статюха.

Зокрема було зазначено, що Україна має шанс використати напрацьований світом кращий досвід гармонізованого, сталого розвитку суспільства, у якому добробут людей, навколишнє середовище, природні ресурси та людський капітал, втілений у досягненнях науки, освіти, проривних технологіях, високим моральним цінностям, – категорії нероздільні й рівновеликі, що взаємно доповнюють і збагачують одна одну.

Інф. «КПІ»
Фото О.Супруна

Зустріч з послом Канади

18 грудня в залі засідань Вченої ради відбувся виступ Надзвичайного і Повноважного Посла Канади в Україні пана Данієля Карона перед студентами та викладачами НТУУ «КПІ» на тему «Співробітництво: Канада-Україна». Пана посла аудиторії представив ректор НТУУ «КПІ» М.З.Згуровський. Це вже другий візит посла Канади до нашого університету.

Як зазначив Данієль Карон, партнерство між Канадою та Україною зумовлене багатьма чинниками, один з яких – численна громада українців у Північній країні, яка є другою за чисельністю діаспорою українців у світі. Пан посол розповів, що нещодавно в Києві з візитом перебував міністр закордонних справ Канади; нині здійснюється робота українців та канадців над спільним проектом – супутником важливого значення для телебачення та телекомунікацій України.

Пан посол зазначив, що пишеться українською складовою Канади і сподівається на продовження активної співпраці між нашими країнами.

Після виступу присутні мали можливість поставити запитання пану Д.Карону. Студентів цікавила можливість навчання в Канаді і чи приєднається ця країна до Болонського процесу, виникали запитання і політичного характеру. Зустріч з послом Канади пройшла у надзвичайно теплій невимушеній атмосфері.

Валерія Добришечір



Під час презентації

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 3 **Наукові читання**

Презентація книги

Зустріч з послом Канади

2 **В.В.Хільчевському – 85!**

Крок до Європейського інформаційного простору

Результати другої осінньої атестації

3 **До 100-річчя від дня народження Гліба Лозино-Лозинського**

4 **Конкурс «Таланти – КПІ» завершився**

Звітно-виборча конференція ТСОУ

Оголошення

Увага, конкурс!

ВІТАЄМО!

Володимиру Васильовичу Хільчевському – 85!

Ветеран Великої Вітчизняної війни, учасник бойових дій, справжній патріот, людина, яка чесно виконала свій військовий обов'язок і дійшла до Перемоги. Йому випало жити, тому він завжди поступає гідно, як й належить захисникам Батьківщини.

Холодної осені 1943-го на шойно визволених територіях Сумської й Чернігівської областей почалася мобілізація. В одній із колон стомлених новобранців крокував назустріч своїй долі вісімнадцятирічний коноптоско-бахмацько-хуторський хлопчина Володя Хільчевський. Бойове хрещення юний боєць прийняв на Лютизькому плацдармі при визволенні Києва, де з його дивізії загинуло понад три тисячі бійців, а він сам отримав поранення і контузію в Ясногородці – селі з такою поетичною назвою. Та молодість брала своє, і він, одужавши, рушив далі на Захід. Бої точилися тяжкі, жорстокі. Наприкінці 1943 року при звільненні Коростеня молодому зв'язківцю Хільчевському було наказано забезпечити зв'язок на протилежний берег річки через зруйнований міст, від якого залишилися тільки обмерзлі, холодні й слизькі металеві ферми, за які він чіплявся, ламаючи нігті. Було страшно: внизу глибока прірва, з протилежного берега почали стріляти. Але він не зрівнявся, утримався, мабуть на бажанні жити. Дивізія тоді одержала звання Рильсько-Коростенської, а попереду лежав тяжкий, небезпечний шлях довжиною в 13 місяців до другого важкого поранення в лютому 1945 року уже в Німеччині, під Бреслау.



День Перемоги він зустрів у місті Новограді-Волинському. Під час лікування в Житомирському шпиталі бажання вчитися привело його до вечірньої школи. Час збігав, і в січні 1946 року його, фізично недугою, випускують з незагоєною раною як інваліда додому в Бахмач. А там виснажена, хвора мати, п'ятирічна сестричка та старший брат-залізничник, батько загинув у 1944 р. Бідність безпросвітна, але жити треба, тому солдат з бойовими нагородами і нашивками за поранення та контузію, якому випало жити, пішов доучуватися в десятий клас.

З 1946 року після вступу на механічний факультет КПІ, спеціальність «Автомобілі і трактори», все його життя пов'язане з Київським політехнічним інститутом. Крутно було не лише матеріально. Було важко вчитися, давалися взнаки прогалини в освіті, але він не мав права відступати. У газеті «За радянського інженера» №25 (95) від 29 червня 1951 р. розміщена фотографія, де на фоні головного корпусу стоять випускники КПІ, які на відмінно захистили дипломні проекти. Другий зліва – В.В.Хільчевський. Після одержання диплома з відзнакою його взяв до аспірантури на кафедру опору матеріалів і повів у науку майбутній академік зі світовим ім'ям Г.С.Писаренко. Творча діяльність В.В.Хільчевського в КПІ розпочалася після закінчення аспірантури і дострокового захисту в 1954 році кандидатської дисертації, у 1970-му відбувся захист докторської.

В.В.Хільчевський два роки завідував кафедрою опору матеріалів (1960-1962) і 18 років – кафедрою матеріалознавства і технологій конструкційних матеріалів (1973-1991), більше тридцяти років завідував підготовчим відділенням, понад 15 років був головою методкомісії з опору матеріалів та технологій металів при Мінвузі УРСР, багато зусиль доклав при організації філіалів КПІ в Чернігові та Житомирі, брав участь у роботі багатьох кваліфікаційних рад, неодноразово виїжджав за кордон для читання лекцій. Студенти КПІ і нині користуються його підручниками та посібниками. Напряма наукової діяльності Володимира Васильовича Хільчевського – вивчення дисипації енергії при складних коливаннях систем та створення нових прогресивних технологій. Він підготував багатьох кандидатів наук. Має 18 державних нагород, почесну відзнаку Президента «За мужність», почесні звання «Заслужений працівник народної освіти УРСР», «Заслужений професор НТУУ «КПІ», лауреат іменних премій тощо.

Незважаючи ні на що, В.В.Хільчевський і дотепер підтримує тісні зв'язки з КПІ. Спливуть роки, нові покоління політехніків впишуть наступні сторінки в літопис здобутків Київської політехніки, але славні традиції наших попередників назавжди залишаться взірцем для наслідування.

А.К.Скуратовський, ветеран КПІ, відмінник освіти України, доцент кафедри ЛТФТ

У 2009 році зроблено рішучий крок щодо розширення європейської інтеграції і розвитку інформаційних техно-

логій у сфері науки і освіти. Після приєднання у 2007 році Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН» до Пан'європейської наукової мережі GEANT у травні 2009 р. зроблено наступний крок – значною мірою розширено доступ університетів і наукових установ України до світових інформаційних ресурсів внаслідок з'єднання через Польську науково-освітню мережу PIONIER на швидкості передачі даних 1 Гбіт/с. Зокрема, це відкрило можливість для участі науковців НТУУ «КПІ» і НАН України (Інститут теоретичної фізики) у міжнародному проекті ЦЕРН (м. Женева) щодо досліджень на Великому адронному колайдері з використанням обчислювальних ресурсів Центру суперкомп'ютерних обчислень НТУУ «КПІ».

8 грудня 2009 року в університеті відбулася нарада, яку відкрив голова Ради Асоціації користувачів Української науково-освітньої телекомунікаційної мережі «УРАН» академік НАН України Ю.І.Ліжменко, а участь взяла представники DANTE (виконавчий орган Пан'європейської мережі GEANT) – Джон Чеверс, Трансєвропейської науково-освітньої мережевої асоціації (Trans-European Research and Education Networking Association, TERENA) – Валентино Каваллі та Мережевої асоціації Центральної та Східної Європи (Central and Eastern European Networking Association, CEENet) – Яцек Гасєвський, а також представники університетів-користувачів «УРАН» з Харкова, Дніпропетровська, Запоріжжя, Хмельницького та ін. Зустріч було присвячено визначенню потреб та обговоренню проблем впровадження й використання сучасних інформаційних мережевих сервісів, наявних в європейських науково-освітніх мережах та запланованих до впровадження в мережі «УРАН». Наряду було про-

Крок до Європейського інформаційного простору

ведено у форматі круглого столу, кожен з учасників мав можливість висловити свої побажання щодо потреб у таких сервісах власної установи та подати своє бачення переліку найперспективніших з погляду кінцевого споживача додаткових інформаційних послуг, що їх може надавати мережа «УРАН».

Представники DANTE та TERENA презентували переваги використання науково-освітніх мереж у Європі (на противагу комерційним мережам) та на конкретних прикладах показали важливість та життєву необхідність розвитку науково-освітніх мереж з погляду співпраці країн у науковій та гуманітарній сферах.

Переважаюча більшість присутніх висловили нагальну потребу власної установи у впровадженні сервісу відеоконференцій для наукових і освітніх потреб, розширенні переліку видавництва і доступу до електронних наукових публікацій, який було впроваджено в мережі «УРАН» з ініціативи МОН України у 2008 році.

Спільним побажанням учасників до представників європейських організацій було прохання про інформаційну підтримку, а саме про допомогу в пошуку партнерів для спільних науково-освітніх та дослідницьких проектів у Європі.

За результатами зустрічі представниками TERENA підготовлено підсумковий документ, який відкриває нові можливості для подальшого перспективного розвитку відносин між «УРАН» та GEANT.

У 2010 році в результаті виконання спільних проектів передбачається доведення швидкості передачі даних між мережами «УРАН» та GEANT до 10 Гбіт/с.

В.І. Тимофєєв, заступник першого проректора НТУУ «КПІ»

Лекції професора із Франції

З 10 по 19 листопада 2009 р. відбувся візит до Києва проф. П.Дукхана з університету Gergy-Pontoise (Франція). Цей візит проходив у рамках уже підписаної угоди про науково-освітняк відносини між факультетом науки та технологій університету Gergy-Pontoise та фізико-математичним факультетом НТУУ «КПІ». Проф. Дукхан є знаним у світі фахівцем у галузі статистичних моделей, автором кількох монографій про сучасні концепції взаємної залежності випадкових об'єктів. Разом з проф. О.І.Клесовим він є куратором угоди про співдружність.

Метою візиту було обговорення поточних питань угоди та викладання сучасного мінікурсу «Процедури рандомізованого бутстрепу» для студентів кафедри математичного аналізу та

теорії ймовірності. Лекції проф. Дукхана відбулися у Французькому домі за сприяння Посольства Франції в Україні й викликали значний інтерес у студентів та викладачів. Після закінчення лекцій проф. П.Дукхан ознайомив присутніх студентів з темами дипломних робіт та магістерських дисертацій, які можуть виконуватись під спільним керівництвом українських та французьких фахівців.

Під час візиту обговорювалися можливості організації українсько-французької конференції з сучасних проблем прикладного статистичного аналізу та проведення спільних наукових досліджень із актуальних напрямів теорії ймовірності та математичної статистики.

З.П.Ординська, вчений секретар ФМФ, доцент

РЕЗУЛЬТАТИ ДРУГОЇ ОСІННЬОЇ АТЕСТАЦІЇ 2009/2010 Н.Р.

Друга атестація осіннього семестру 2009/2010 навчального року відбулась з 21 по 26 грудня 2009 р.

Загальна кількість студентів, які брали участь в атестації, становить 17261 осіб, що на 1902 студенти менше, ніж у минулому році. З них атестовано з усіх дисциплін по другій атестації 8820 (51,1 %) студентів і 6306 (36,5 %) студентів атестовані з усіх дисциплін по обох атестаціях.

Кількість студентів, неатестованих з трьох і більше дисциплін по другій атестації, становить 2226 (12,9%), у минулому навчальному році кількість таких студентів становила 2453 студенти, або 12,8 % від загальної кількості студентів, що брали участь в атестації. У відносних показниках відбулось незначне збільшення відсотка студентів, які неатестовані з трьох і більше одних і тих самих дисциплін за результатами обох атестацій – він складає 2,4 % (у 2008/2009 н.р. – 2,2%).

Стабільно залишається частка студентів, неатестованих з усіх дисциплін. Як і в минулому навчальному році вона становить 0,3 %, або 52 студенти.

Кількість студентів, неатестованих з усіх дисциплін по обох атестаціях, складає 14 осіб. Найбільшу кількість таких студентів мають ФЕЛ (4 особи), ФАКС, ФСП, ІХФ – по 2 особи, ФІОТ, ХТФ, ТЕФ та ПСА – по 1 особі. Цим студентам є над чим замислитись.

На всіх інших факультетах/інститутах така категорія студентів відсутня. Для більш детального ознайомлення звіт розміщено на сайті ДНВП (http://dnvp.kpi.ua).

Інформація департаменту навчально-виховної роботи

Table with columns: Факультет/інститут, Кількість студентів, які брали участь в атестації, Кількість студентів, атестованих з усіх дисциплін, Кількість студентів, неатестованих з усіх дисциплін, Кількість студентів, неатестованих з трьох і більше дисциплін, Кількість студентів, атестованих з усіх дисциплін по обох атестаціях, Кількість студентів, неатестованих з усіх дисциплін по обох атестаціях, Кількість студентів, неатестованих з трьох і більше дисциплін по обох атестаціях. Rows include departments like ФАКС, ВІП, ІЕЕ, ЗФ, ФЕЛ, ІФФ, ФІОТ, ФММ, ПБФ, ФІМ, ММІ, РТФ, ФСП, ФЛ, ФМФ, ФТІ, ІХФ, ХТФ, ТЕФ, ПГС, ФЕА, ВІП, ФБТ, ПСА, ММФ, and summary rows for 2009/2010 and 2008/2009.

До ювілею Головного конструктора Г.Є.Лозино-Лозинського

Продовження.
Початок на 1-й стор.

Лозинського над створенням силових установок нового типу для літаків МіГ, про роботи зі створення крилатої космонавтики, двоступінчастої авіаційно-космічної системи «Спіраль», яка, за оцінкою фахівців, щонайменше років на п'ятдесят випередила свій час, і звичайно ж, про створення планера багаторазового орбітального корабля «Буран». Депутат Державної думи Російської Федерації О.І.Нікітін, який свого часу працював заступником Г.Є.Лозино-

Лозинського, розповів про організаційні здібності Головного конструктора.

Особливо сподобався учасникам читань виступ доньки Г.Є.Лозино-Лозинського Ірини Глібівни – керівника відділу рідинних ракетних двигунів у центрі ім. М.В.Келдиша (м. Москва). Вона яскраво представила батька як керівника і як сім'янина. «Він був весь поглинений своєю роботою, але в рідкі хвилини відпочинку він належав тільки мені і мамі».

«Г.Є.Лозино-Лозинський любив Україну, – сказав у своєму виступі д.т.н., професор В.Г.Сліпченко, – його робо-

та з ученими КПІ, подальша фінансова допомога інституту демонстрували його віру у своїх земляків. Його останній приїзд на святкування 90-річчя КПІ підтвердив його щирю любов до України».

Головний фахівець з повітряно-космічних систем Південного машинобудівного заводу ім. А.М.Макарова д.т.н., професор В.І.Кукушкін розповів про участь об'єднання у створенні багаторазової космічної системи у складі ракетноносія й орбітального літака, що надалі одержала назву «Енергія-Буран», про геніальність Г.Є.Лозино-Лозинського, який розро-

бив систему «Спіраль», на основі якої в Росії створений сучасний проект «МАКС» на базі українського літака АН-225 «Мрія».

Великий інтерес у учасників наукових читань викликав виступ ветеранів космодрому Байконур, заслужених випробувачів космічної техніки, полковників у відставці Б.Г.Ляпідуса і Г.П.Понамарьова, які розповіли про орбітальні літаки «Бор» – прототипи «Бурану», про маловідомі епізоди у великій підготовчій роботі випробувачів космодрому Байконур до запуску МКТС «Енергія-Буран», продемонстрували маловідомі фотографії.

На завершення читань відбулося нагородження медаллю ім. Г.Є.Лозино-Лозинського професорів і викладачів нашого університету, які свого часу брали участь у розробці різних систем МКТС «Енергія-Буран», і Почесними грамотами Національного космічного агентства України – ветеранів космодрому Байконур.

*О.С.Болтенко,
зав. відділу авіації і космонавтики
ім. І.Сікорського ДІП
при НТУУ «КПІ»,
С.І.Грачов,
ветеран космодрому Байконур*

«Хто сильний у космосі, той сильний і на Землі...»

До 100-річчя від дня народження Гліба Лозино-Лозинського

25 грудня 2009 уродженцю Києва, Герою Соціалістичної Праці, лауреату Ленінської і Сталінської премій, генеральному конструктору ВАТ НВО «Молнія», одному з найяскравіших розробників радянської авіаційно-космічної техніки Глібу Євгеновичу Лозино-Лозинському виповнилося б 100 років. Він почав працювати в авіації як фахівець із двигунів, створив першу в країні форсажну камеру для турбореактивного двигуна. Був керівником проектів «Спіраль», багаторазової космічної системи «Енергія-Буран», багаторазової авіаційно-космічної системи «МАКС», автором десятків інших проектів. Брав особисту участь у створенні серії винищувачів МіГ-19, МіГ-21, МіГ-25, МіГ-29, МіГ-31. Протягом усієї своєї професійної діяльності він не поривав з Україною, підтримуючи і розвиваючи з нею безліч творчих зв'язків.

«...Для багатьох відповідь на запитання, з чим ми йдемо в нове тисячоліття, – очевидна. З тягарем численних проблем і надією на їх благополучне вирішення. А мали б іти з приголомшливою за складністю й шедрстю результатів інженеру, здатному згуртувати людей на планеті, наповнити особливим змістом життя багатьох поколінь. Переконаний, що така ідея може бути пов'язана тільки з космосом. Людство ніколи не залишиться на землі...». Вирішенню цього завдання видатний конструктор, Герой Соціалістичної Праці, керівник одного з найграндіозніших проектів ХХ століття, у якому брали участь фахівці всього Радянського Союзу, Гліб Євгенович Лозино-Лозинський присвятив усю своє життя.

Створення багаторазової космічної системи «Енергія-Буран» стало знаменною подією в історії вітчизняної ракетно-космічної техніки. Минуло вже тридцять років після проривного польоту крилатого космічного корабля ОК «Буран», виведеного на орбіту ракетою-носієм «Енергія». У повідомленні про тріумф радянської космонавтики ТАРС писало: «15 листопада 1988 року о 9:25 за московським часом орбітальний корабель «Буран» виконав двохитовий політ орбітою навколо Землі, приземлившись на посадкову смугу космодрому Байконур. Вперше у світі посадка здійснювалася в автоматичному режимі. Програму експериментального пуску універсальної ракетно-космічної транспортної системи «Енергія» і орбітального корабля багаторазового використання «Буран» виконано повністю».

Розробку однієї з найважливіших частин цього проекту було доручено українським фахівцям. Гліб Євгенович ніколи не забував про своє українське коріння і пишався ним. Цікава подробиця: на конгресі у Мюнхені він не розпочав виступу, доки поруч із російським прапором не з'явився прапор України.

Вручаючи мери Москви Лужкову модель української «Мрії» з «Бураном» на «спині», він сказав, що з майже тисячі організацій, які беруть участь у створенні літака, 70% – московські, але великий обсяг робіт зроблено колегами українцями. Це і Харківське НВО «Хартрон», яке створило систе-

Учасники проекту згадують, що роботи проводилися в обстановці найсуворішої секретності. А починалася вона з того, що академік О.Кухтенко з Інституту кібернетики АН УРСР запропонував співробітникам кафедри обчислювальної техніки та інженерно-технічних розрахунків КПІ запрограмувати один фрагмент із динаміки склад-



Г.Є.Лозино-Лозинський

ного об'єкта досить важкого літака. Рівняння були достатньо прості, але складність полягала в тому, що все треба було робити в реальному масштабі часу, а цим у ті роки практично не займалися – не було достатньо потужної обчислювальної техніки. Проте завдання успішно вирішили, і вчені КПІ увійшли до складу учасників одного з найцікавіших блискучих проектів кінця ХХ століття. Вони створили програмне забезпечення для випробних стендів, на яких перевірялися системи майбутнього корабля та тренажерів для підготовки майбутніх пілотів. Випробування проводилися на машинах київського заводу «Електронмаш». На них у обчислювальному експерименті програмувалися політ, а змонтоване на стенді устаткування «Бурану» мало реагувати на зміни умов у космосі. Тільки так можна було перевірити правильність програм, які потім «зашивалися» в устаткування справжнього літака. У киян була можливість переїхати в Москву і працювати у складі НВО «Молнія», проте вони віддали перевагу Київському політехнічному.

Якби не війна, Лозино-Лозинський, син української землі, теж залишився б працювати в Києві. Але життя склалося інакше. Про це, як і про багато іншого, Гліб Євгенович казав: «Чи не всі найважливіші повороти в моїй долі щоразу готувалися ланцюжком випадковостей. Мені ж залишалося тільки прийняти рішення, покладаючись на свою інтуїцію».

Про найважливіший поворот у своїй долі, який визначив причетність Г.Лозино-Лозинського до створення авіакосмічних систем у КБ А.Мікояна, він казав так: «Гітлер виставив мене з Києва, а випадковості привела до Мікояна». У результаті він пропрацював у КБ 35 плідних років.

Всьому цьому передувало навчання в Харківському механіко-машинобудівному інституті, потім – успішна робота інженера-розрахувача на Харківському турбінно-генераторному заводі. Це підприємство створювало турбіни небувалої на ті часи потужності – 50–100 МВт. Сьогодні цей завод називається «Турбоатом» і є одним із найбільших у світі турбобудівних заводів.

На початку 1930-х Г.Лозино-Лозинського запросили в Харківський авіаційний інститут брати участь у створенні паросилової установки потужністю 3000 к.с. для бомбардувальника Туpoleва. У передвоєнні роки Лозино-Лозинський разом з М.Гіндесом висунув цілу низку перспективних ідей. Зокрема йому належить ідея створення паросилової установки, яка працює на викидних газах поршневого двигуна. У 1937–1938 роках Лозино-Лозинський, а також М.Гіндес та А.Люлька, випускник КПІ, майбутній знаменитий конструктор авіаційних двигунів, один з основоположників теорії повітрянореактивних двигунів, обґрунтували можливість створення газотурбінного двигуна, що започаткувало нову еру в розвитку реактивної авіації.

У лютому 1941 року шляхи А.Люльки і Г.Лозино-Лозинського розійшлися, з'єднавшись знову лише в 1965 році, коли А.Люлька почав створювати пароводневий ТРД для аерокосмічної «Спіралі» Лозино-Лозинського...

Перед самою війною головний конструктор Київського авіаційного заводу №43 В.Таїров запрошує Лозино-Лозинського на роботу в КБ заводу для будівництва маневреного винищувача ОКО-4. Але 25 червня 1941 року завод розбомбили. У перших числах липня сім'я Лозино-Лозинських виїхала з Києва, таким чином доля привела його в КБ А.Мікояна.

З лютого 1942 року вже в Москві Гліб Євгенович продовжує роботу в КБ А.Мікояна, і його досягнення вражають. На рахунок конструктора – розробки різних варіантів турбінних двигунів. Після досягнення рекордних показників у двигунобудуванні на перше місце вийшло завдання створення високоєфективного серійного винищувача. Г.Лозино-Лозинський очолює у ДКБ В.Мікояна роботи з комплексного сполучення двигуна з повітрозабірником і форсажною камерою з метою підвищення ефективності всієї силових установок. Результатом став МіГ-19 – перший у світі серійний надзвуковий винищувач. На зміну йому прийшов найкращий винищувач свого часу МіГ-21. У результаті саме потужна й налагоджена силова установка стала одним із основних чинників, які забезпечили перевагу мікоянівських винищувачів над літаками потенційних противників. Це наочно продемонстрували повенні локальні конфлікти: середне співвідношення втрат у В'єтнамі в період



Космічний літак «Буран» на транспортному літаку АН-225 «Мрія»

із 1966 по 1970 рік між радянськими та американськими винищувачами становило 3,1:1 на користь МіГ-21. За участь у розробці 3-«махового» винищувача-перехоплювача МіГ-25 Гліб Євгенович Лозино-Лозинський був удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці.

У 1968 році на засіданні військово-промислової комісії Ради Міністрів СРСР Міністерству оборони доручили сформулювати вимоги до винищувача нового покоління, який мав прийти на зміну МіГ-21, МіГ-23, Су-9, Су-11 і Су-15. Завдання на створення нового літака під шифром МіГ-29 отримало ДКБ Мікояна.

Його повномасштабна розробка розпочалася в 1970 році. МіГ-29 оснащувався звичайною механічною системою управління, як базова модель F-15, але мав маневреність навіть кращу, ніж «електричний» F-16. Серійне виробництво МіГ-29 розпочалося 1982 року, а в 1983-му перші винищувачі надійшли на озброєння військово-повітряних сил СРСР.

У 1971 р. Г.Лозино-Лозинського призначають головним конструктором надзвукового перехоплювача МіГ-31. Літак був створений для використання в системі ППО країни з метою тривалого патрулювання і ведення боротьби з усіма класами повітряних цілей, у тому числі крилатими ракетами, вертольотами і висотними швидкісними літаками, у будь-який час доби, у складних погодних умовах, при інтенсивному веденні радіоелектронної боротьби.

З подальшим зростанням швидкостей і висоти польотів авіація вистала на поріг космосу. На початку 60-х років у США будується і розпочинає перші польоти експериментальний ракетоплан Х-15. У відповідь на це в СРСР було висунуто

п'ятирічний Тематичний план ВПС зі створення орбітальних і гіперзвукових літаків. У 1965 році ці роботи доручили ДКБ-155 А.Мікояна, де їх очолює 55-річний головний конструктор ДКБ Г.Лозино-Лозинський. Тема зі створення двоступеневої повітряно-космічної системи (ПКС) отримала індекс «Спіраль». На жаль, програма «Спіраль» не мала подальшого розвитку, хоча за всіма параметрами перевершувала американські проекти.

У 1972 році США починають працювати над створенням багаторазового космічного корабля «Спейс-Шаттл» (космічний човник), який призначався для військового контролювання з космосу території СРСР. Холодна війна набирала оберти. У СРСР у 1974 році запускається аналогічна вітчизняна система. В.Глушко на посаді головного конструктора НВО «Енергія» очолює роботи зі створення важкої транспортно-космічної системи з багаторазовим орбітальним кораблем.

12 лютого 1976 р. виходить секретна постанова уряду СРСР №132-51 «Про створення багаторазової космічної системи у складі розгінного ступеня, орбітального літака, міжорбітального буксира-корабля, комплексу управління системою, стартово-посадкового і ремонтно-взбудовного комплексів та інших наземних засобів, які забезпечують виведення на північно-східній орбіті висотою 200 км корисних вантажів масою до 30 т і повернення з орбіти вантажів масою до 20 т». Згодом ця багаторазова космічна система отримала назву «Енергія-Буран». Відповідальним за створення планера орбітального літака і координацію робіт усіх підрозділів авіаційної промисловості призначили спеціально створене Науково-виробниче об'єднання «Молнія» на чолі з генеральним директором – головним конструктором Глібом Євге-

новичем Лозино-Лозинським. У результаті багаторічної роботи корабель створили. У світовій практиці аналогів йому не було довго.

Розмірковуючи про майбутнє, Г.Лозино-Лозинський провіщав «Шаттлу» жити до 2015–2020 року, вважаючи цю програму дуже дорогою, а проект повітряного старту «Мрія-МАКС» – більш перспективним. Він був упевнений, що це буде українсько-російський проект, і казав: «Базується він на «Мрії», самій Росії його не підняти. Тільки б ми погодилися об'єднати свої зусилля...». Але цього не сталося.

1998-го, у десяту річницю запуску «Бурану», його назвали невірним оптимістом за плевненість у відновленні зупинених спільних робіт, на що він відповів: «Рано чи пізно їх доведеться продовжити, якщо обидві держави думають розширювати використання космосу. Є кілька причин, з яких не обійтися без рухомого старту. Одна – фундаментальна, пов'язана з нарощуванням обсягів інформації, отримуваної з допомогою космічних телекомунікаційних систем. Я не сумніваюся, що потрібно робити багаторазові транспортні системи, які забезпечують завоювання близького космосу на основі принципів, відпрацьованих на «Бурані». Нам замовляли орбітальні ракетноносії, а ми зробили унікальний багатифункціональний корабель. Я сформулював своє кредо: крило забезпечило людині завоювання атмосфери, забезпечивши і використання космосу в її інтересах. Хто сильний у космосі, той сильний і на Землі...»

*Михайло Згуровський,
ректор НТУУ «КПІ»,
академік НАН України
«Дзеркало тижня»,
№ 48 (776) 12 – 18 грудня 2009 р.*



Прототип «Бурану» орбітальний літак «Бор» після повернення з космосу

му управління всією космічною системою, і Київський політехнічний інститут, а саме група професора В.Сліпченка, яка розробила програмне забезпечення для випробних стендів і тренажерів.

Слід зазначити, що до кінця проекту з вузів у ньому залишилися тільки КПІ, МДУ, Московський авіаційний і Томський політехнічний інституту.

За закритим списком вчені Київського політехнічного стали лауреатами Держпремії УРСР за 1988 рік. Це Г.Дементьев, В.Федоров, В.Сліпченко, В.Переверзев, О.Гагарін, А.Ясько, Г.Слизаренко, В.Сенченко, А.Карімов, А.Коваль.

КОНКУРС «ТАЛАНТИ – КПІ» ЗАВЕРШИВСЯ

У листопаді–грудні 2009 р. у виставковій залі корпусу № 7 пройшла I частина щорічного мистецького конкурсу «Таланти – КПІ». У конкурсі, де були представлені живописні, графічні твори, вишивка та роботи з декоративно-прикладного мистецтва, взяли участь 108 конкурсанти, серед яких студенти, викладачі, науковці та співробітники університету, які загалом представили 850 авторських творів.

24 грудня відбулося урочисте закриття виставки. Проректор з науково-педагогічної роботи Г.Б.Варламов

привітав учасників виставки, нагородив дипломами переможців конкурсу і вручив подяки та подарунки всім учасникам.

Журі конкурсу у складі Г.Б.Варламова, заступника директора ВПІ з навчально-виховної роботи В.В.Степанець, члена Співки художників України В.А.Гаврилова та директора творчого об'єднання «Ексклюзив» Л.О.Моторної визначило переможців. У номінації «Живопис» I місце зайняли студентки ВПІ Катерина і Тетяна Очерedyкo та студентка ІЕЕ Юлія Циганенко, учениця студії «Гармонія»

Олександра Носка; II місце – старший викладач ФММ Ірина Анатоліївна Шеховцова – керівник студії «Інновація» та студентки ВПІ Катерина Поляруш та Олена Войтенко; III місце – студентка ВПІ Надія Галушак, учениця Політехнічного лицю Людмила Шестерікова та співробітник ОКБ «Штурм» Анатолій Дмитрович Лабунський.

У номінації «Графіка» I місце посіли: аспірантка ФМФ Ірина Блажівська, студентки ВПІ Тетяна Апостол і Ірина Турובה; II місце – студентки ВПІ Олесь Катрич та Яна Герук; III місце – також студентки ВПІ



Переможці конкурсу

Надія Ричок, Анастасія Рубанова, Ольга Радивилівська та студентка ІХФ Ірина Черненко.

У номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» I місце зайняли: завідувач лабораторій кафедри інженерної екології Володимир Павлович Пушкін та студентка ФЛ Алла Шадрова; II місце – студентка ХТФ Катерина Ходак та співробітник ТК, ФІОТ Євген Анатолійович Дзєбас; III місце – студентка ФММ Поліна Мігун, студентка ФСП Марина Серик та старший викладач ФБТ Оксана Юрїївна Мороз.

У номінації «Вишивка» I місце посіли: студентки ФБТ Надія Нікулїна та Анастасія Бовділова, старший викладач кафедри загальної фізики та фізики твердого тіла Тетяна Григорїївна Чижьська; II місце – студентка ФАКС Тетяна Длогуш, студентка ФММ Катерина Чечко, студентка ВПІ Ольга Сарапулова та провідний інженер ФМФ Євгенія Юрїївна Архипська; III місце – студентки ВПІ Анна Розум та Яросла-

ва В'ялих і співробітниця 7-го корпусу Лідія Петрівна Лисак.

Активними учасниками конкурсу, як завжди, були студенти видавничо-поліграфічного інституту та учні образотворчої студії НТУУ «КПІ» «Гармонія», яку очолює член Співки художників України Володимир Володимирович Веселка. І цього року твори учнів студії гармонійно доповнювали та урізноманїтнювали художні експозиції політехніків. А багатогранністю прояву талантів вирізнялися студенти художньої студії «Інновація» кафедри менеджменту та маркетингу, під керівництвом старшого викладача ФМФ Ірини Анатоліївни Шеховцової.

Висловлюємо велику вдячність всім учасникам та організаторам виставки і запрошуємо бажаючих взяти участь у другій частині мистецького конкурсу «Таланти – КПІ», де будуть представлені фотографії та роботи з комп'ютерної графіки.

Інформація картинної галереї

Звітно-виборча конференція ТСОУ

11 грудня 2009 року пройшла звітно-виборча конференція ТСОУ НТУУ «КПІ». На конференції заслухали доповідь голови товариства А.В.Савчука про проведену протягом року роботу. Зокрема, на сьогодні у складі ТСОУ КПІ працює 18 факультетських та інститутських організацій, а це 450 членів товариства серед студентів та викладачів. При ТСОУ працює низка спортивно-технічних клубів: дельтапланерний клуб «Альтаір», курси підготовки водіїв, радіоклуб «Політехнік», клуб майбутнього офіцера. Цього року при туристичному клубі «Скіф» студ-

містечка КПІ засновано ТСОУ, спільно з ММФ організовано спортивний клуб «Спецназ». На жаль, комітет ТСОУ припинив діяльність клубу підводного спорту «Атлантида».

Виконуючи низку президентських та університетських наказів, ТСОУ КПІ проводить активну роботу щодо посилення турботи про захисників вітчизни, їх правового та соціального захисту і поліпшення військово-патріотичного виховання молоді у вишах України. ТСОУ КПІ проводить круглі столи, змагання, зокрема спільний з ММФ (Ю.В.Новіцький) крос, присвячений Дню Перемоги; у бібліотеці (І.Л.Булах) проходять виставки літератури до річниці Збройних сил України, до річниці визволення України від німецько-фашистських загарбників. У «Клубі 13» (Д.І.Клетченков) проводяться різні заходи, 38 членів ФЕЛ взяли участь у параді до Дня Перемоги, інші клуби працюють згідно зі складеним попереднім планом. Допомогу у військово-патріотичному вихованні молоді надають турклуб «Скіф» (І.П.Кучерявий) та дирекція студмістечка на чолі з О.А.Іщенко.

Учасники звітно-виборчої конференції визнали роботу ТСОУ задовільною і обрали членів комітету на наступний рік.

Інф. КПІ



У парку КПІ. Фото І.Мікулонка

• КОНКУРС • КОНКУРС •

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут»
ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення посад старшого викладача (кандидат наук), викладача, які будуть вакантні з 14 березня 2010 року по факультету, кафедри:

Міжуніверситетський медико-інженерний факультет

Кафедра спортивного вдосконалення

ст. викладачів – 1

викладачів – 1

на заміщення посад старших викладачів (кандидат наук), які будуть вакантні з 22 березня 2010 року по факультету, кафедри:

Міжуніверситетський медико-інженерний факультет

Кафедра фізичного виховання

ст. викладачів – 2

на заміщення посад доцента (доктор наук, кандидат наук, доцент), асистента, які будуть вакантні з 01 квітня 2010 року по факультетах, кафедрах:

Приладобудівний факультет

Кафедра виробництва приладів

доцентів – 1

асистентів – 1

Фізико-математичний факультет

Кафедра диференціальних рівнянь

доцентів – 1

на заміщення посади асистента, тимчасово зайнятої до

проведення конкурсу по факультету, кафедри:

Хіміко-технологічний факультет

Кафедра хімічної технології композиційних матеріалів

асистентів – 1

Термін подання документів – місяць від дня опублікування оголошення.

Адреса: 03056, Київ-56, проспект Перемоги, 37, відділ кадрів, кімната 114.



Навчально-методичний комплекс «Інститут післядипломної освіти» НТУУ «КПІ»

Навчальний мовний центр «КПІ-Тауер»

Усім, хто бажає розуміти та розмовляти польською мовою, пропонуємо курс навчання «Польська мова» (рівень початковий).

Слухачі курсу набувають умінь використовувати повсякденні вирази та стандартні фрази, писати листи, висловлювати власну думку на різні теми (робота, навчання, відпустка, погода, магазин, ресторан, свята тощо).

Докладно з програмою навчання можна ознайомитися на сайті: <http://nmk-ipo.org/ua/trainings/polish-language.html>

Навчання проводиться досвідченим викладачем – носієм мови.

Отриманий рівень підготовки надасть можливість слухачеві продовжити навчання в Польщі.

Початок навчання за курсом 15 лютого 2010 року.

Заняття проводяться у приміщенні НМК «Інститут післядипломної освіти», м. Київ, пр. Перемоги, 37, корп. 1, енергокрило, офіс 40.

Вартість – 400 грн/міс.

Тривалість навчання – 3 місяці (72 академічні години).

Початок занять о 16-00 та о 18-00.

Навчальні групи складаються з 10-12 осіб.

Реєстрація слухачів на навчання здійснюється за телефонами: (044) 454 99 63, 454 99 65 або очно за адресою: м. Київ, пр. Перемоги, 37, корп. 1, енергокрило, офіс 40, кімн. 1.

Контактні особи:

Чуприна Маргарита Олександрівна chuprina@udec.ntu-kpi.kiev.ua;

Кресан Тетяна Василівна kresan@uite.org

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
✉ gazeta@users.ntu-kpi.kiev.ua
☎ гол. ред. 406-85-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ІГНАТОВИЧ

Провідний редактор
Н.Є.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка
Л.М.КОТОВСЬКА

Комп'ютерний набір
О.В.НЕСТЕРЕНКО

Коректор
О.А.КІЛІХЕВИЧ

Реєстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня ТОВ «АТОПОЛ-інк»,
м. Київ, бульвар Лепсе, 4

Тираж 2000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Позиція редакції не завжди збігається з авторською.